

Arkivnr: 2017/203-1
Saksbehandlar: Endre Korsøen

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkesutvalet		26.01.2017

Nye akvakulturoppgaver i samband med regionreforma på Vestlandet

Samandrag

Akvakulturnæringa er ei viktig næring for Vestlandet. For at næringa skal kunne utvikle seg vidare, er det viktig med ei samla akvakulturforvaltning under regional leiing. Fylka Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane ynskjer å etablere ei heilskapleg og effektiv forvaltning som sikrar ei lønsam og berekraftig akvakulturnæring. Fylka vil arbeide med å få overført fleire forvaltningsoppgåver innan akvakultur. Vi meiner at tildelingmyndigheita skal ligge til regionalt nivå. Måla i samband med regionreforma på Vestlandet er:

- Auka regionalt sjølvstyre i akvakulturforvaltninga til beste for naturmangfaldet, lokalsamfunna og næringa.
- Utvikling av eit heilskapleg forvaltningsregime ved å samle dei regionale forvaltningsoppgåvene på Vestlandet.
- Styrke regionen som ein god samfunnsutviklar

Forslag til vedtak

1. Havbruksnæringa er ein av dei viktigaste næringane i Vestlandsregionen. For at næringa skal kunne utvikle seg på ein lønnsam og berekraftig måte, meiner Fylkesutvalet i Hordaland at det er trong for auka regionalt sjølvstyre i havbruksforvaltninga og samling av forvaltningsoppgåver under regional leiing.
2. På denne bakgrunn vil Fylkesutvalet at Vestlandsregionen skal tilførast følgjande akvakulturoppgåver frå regional stat: Forureiningslova og vurderingar etter naturvern-, friluftsliv-, vilt-, lakse- og innlandsfiskeinteresser og Naturmangfaldlova, Vassressurslova, konsekvensar for tradisjonell fiskeriverksemd, dyrking av makroalgar, Hamne- og farvasslova, Akvakulturlova; Søknader om matfisk av laks og aure til særlege formål. Dispensasjon frå tildelingsforskriftene. Tildeling av ny produksjonskapasitet.
3. Saka om nye akvakulturoppgåver vert å sende til regjeringa ved Kommunal og moderniseringsdepartementet og Nærings- og Fiskeridepartementet.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 09.01.2017

Bakgrunn

Det har over lengre tid vore etablert eit tett og godt samarbeid mellom fylka Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane innan for akvakulturforvaltninga.

I Meld. St. 22 (2015-2016) om nye folkevalgte regionar, har Nærings- og fiskeridepartementet gjort vurderingar av den fylkeskommunale akvakulturforvaltninga i kapittel 7.3.4. her står det mellom anna: *«Nærings- og fiskeridepartementet ser at større folkevalgte regioner vil gi grunnlag for å skape sterkere og bredere fagmiljøer med større kapasitet enn dagens fylkeskommune har. Større regioner vil også legge til rette for at større områder kan ses i sammenheng. I tillegg vil større folkevalgte regioner i større grad enn i dag sammenfalle med Fiskeridirektoratets fem regioner. Det vil legge til rette for et forenklet og forbedret samarbeid mellom direktoratet og de folkevalgte regionene. Departementet vil utrede om det kan være hensiktsmessig å delegere myndighet til større folkevalgte regioner fra de forskjellige sektormyndighetene i kurante saker i forbindelse med behandling av akvakultursøknader. En forutsetning for å videreføre oppgavefordelingen som ble innført med forvaltningsreformen er at regionene blir betydelig større enn i dag. Dersom regionene ikke blir betydelig større, vil oppgavene som fylkeskommunene ble tilført i 2010, bli flyttet tilbake til Fiskeridirektoratet.»*

Våren 2017 vil regjeringa legge fram ein proposisjon om nye oppgåver og roller.

Samstundes er det kjent at Nærings- og fiskeridepartementet har starta eit forenklingsprosjekt innan akvakulturforvaltning.

Det er etablert et nasjonalt formelt samarbeid mellom dei største kystfylka, kalla Fylkeskommunenes Akvakultursamarbeid forkorta FAKS. Her er det arbeid fram nokre forslag til oppgåver dei nye regionane kan få overført.

Med denne bakgrunnen ønsker fylkesrådmannen å gje regjeringa innspel på kva akvakulturoppgåver som er aktuelle for overføring. Det vert og vist til at fylkesutvalet basert på vedtak i sak 10/13 den 31.01.2013 sende søknad til dåverande Fiskeri- kystdepartementet om å bli pilotfylke for heilskapleg forvaltning av havbruk. Det er ikkje svara på denne søknaden.

Denne saka er arbeid fram i eit samarbeid mellom administrasjonen i Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane.

Kvifor bør regionane drive akvakulturforvaltning

Fylka og framtidige regionar vil bli ein viktig samfunnsutviklar. Det vil seie at vi må syte for å kjenne utfordringane i regionen, og kommunane og næringslivet sine behov. Demokratisk forankring og folkevald styring er kjerneelement i denne rolla. Rolla krev at fylkeskommunen tek initiativ for å møte utfordringar og behov og ser utfordringane i samanheng.

Akvakulturnæringa er av stor interesse og viktighet for Hordaland og heile Vestlandet. Det er store forventingar til medverknad for å utvikle næringa. Det er slik at dersom verkemidlar ikkje vert utvida, går vi glipp av den regionale meirverdien.

Regionen treng å få på plass ein heilskapleg regional politikk for akvakulturforvaltninga

- for å fanga opp dei regionale særtrekka på Vestlandet,
- som har aksept og truverdig hjå næringa og
- som kommunane ser seg tent med og som samsvarer med deira mål, og
- som legg til rette for berekraftig vekst.

Det regionale folkevalde nivå har sin spisskompetanse nettopp på desse områda. Regionale politikarar har tett kontakt med kommunane og næringa og kjenner fylket. Fylkestinget har lang røynsle med å utforme ein regional politikk i nært samarbeid med næringsliv og andre offentlege etatar og mynde.

NOFIMA har nyleg kome med to rapportar som m.a. ser på fylkeskommunen som forvaltar i samband med tildeling og forvaltning;

NOFIMA skriver i sin rapport 29/2015:

«Avveining mellom kryssende hensyn og interesser bør ha regional forankring og bli styrt av direkte folkevalgte organer. For at et regionalt folkevalgt nivå skal kunne spille en sentral rolle som samfunnsutvikler, og ha virkemidler og beslutningsmyndighet til å ta avgjørelser til det beste for regionen som helhet, anbefales det endringer i forvaltningssystemet for akvakulturnæringen.»

NOFIMA sin rapport 37/2016 kjem med denne anbefalinga;

«Det bør gjøres reformer i havbruksforvaltningen som innebærer en sterkere samordningsmyndighet, som gjør en samlet vurdering av om etablering av oppdrett skal tillates eller ikke. Samordningsmyndigheten bør få et overordnet ansvar i forhold til sektormyndighetene. Sektormyndighetene bør ikke ha vetorett. En større grad av samordning vil bidra til en mer helhetlig forvaltning, og forenkling av søknadsprosessen.»

I den same rapporten skriv NOFIMA: *«Fylkeskommunen beskrives av flere informanter til å ha god kapasitet og god kompetanse, men det politiske spillerommet for en egen regional oppdrettspolitikkk oppfattes til å være minimalt.»*

Fylkeskommunen har i dag forvaltning og ansvarsområde innan; lokalsamfunnsutvikling, kystzone- og annan planlegging etter plan- og bygningslova, regionale forskingsfond, mobilisering til næringsretta forskning, søkbare midlar for innovasjon i næringa, vidaregåande opplæring, fagopplæring innan akvakultur, samferdsel med fleire. Alle desse er særst relevante og stør opp under akvakulturutviklinga slik formålet i Akvakulturlova klart slår fast *«Lova skal fremje akvakulturnæringa si lønnsemd og konkurransekraft innanfor rammene av ein bærekraftig utvikling, og bidra til verdiskaping på kysten.»*

Det er i ein folkevalt samanheng regional berekraftig forvaltning av akvakultur høyrer heime. I ein region som kjenner kommunane. Det er i ein ansvarlig politisk samanheng ein kan få satt akseptable regionale grenser både for vekst og vern. Å sette grenser for menneskelig påverknad av natur er ei grunnleggjande politisk oppgåve. At avgjerd skal være basert på eit solid naturfagleg avgjerdssystem er ei sjølvfølge.

God forvaltningspraksis kan vere å skilje dei organa som tildeler «eit gode» og dei som tek imot klage på tildelinga og drifta av same «godet». Det er fordeler knytt til denne delte praksisen. Innan akvakultur er kontrollfunksjonane fragmentert og spreidd på minst tre organ, Fylkesmannen, Fiskeridirektoratet og Mattilsynet. I tillegg vert det faglige biologiske perspektivet ivaretatt av mellom andre Havforskningsinstituttet og andre kunnskapsmiljø. Det kan hentast ut rasjonaliseringsgevinstar ved at disse funksjonane vert samla eller meir koordinert.

For regionane handlar ikkje forvaltning av akvakultur primært om biologi, miljø eller økonomisk vekst. For oss handlar denne oppgåva om å utvikle regionen på ein mest mulig berekraftig måte. Det er her vi har potensiale for å ta ut reelle synergjar og samfunnsgevinstar.

Det vert i mange samanhengar hevda at forvaltninga av akvakulturnæringa er fragmentert fordi opptil 6 offentlege etatar er involvert i ein søknad om å få klarert eit areal for eit oppdrettsanlegg. Ei samling av vedtakskompetanse i regionene vil kunne endre på dette, utnytte ressursane betre, og ein vil kunne sjå sakene meir i samanheng. Dette vil vera lettare og meir oversiktleig for næringa. I dag er det slik at dersom eit selskap ønskjer å gjere endringar i lokalitetsstrukturen og vil diskutere planane med forvaltninga lyt dei møta opp på opptil 6 kontor.

Med bakgrunn i dette meiner fylkesrådmannen at nye regionar må tilførast forvaltningsoppgåver innan akvakulturoppgåver frå regional stat for å vera endå betre førebudd på framtida.

Akvakulturoppgåver som kan tilførast nye regionar i samband med region reforma

Fylkesrådmannen gjer framlegg om overføring av oppgåvene i akvakulturforvaltninga innanfor gjeldande regelverk for tildeling av lokalitetar og akvakulturløyve. Det vil vere naturleg å samle/overføre myndighet frå dagens sektorforvaltning.

Vidare bør ein få mynde som inkluderer dei større politiske tema knytt til vekst og vern. Døme på dette er meir inngrep i utarbeiding av dei nasjonale tildelingsforskriftene og utarbeiding av Vestlandsstrategiar og arealplanar for akvakultur for å sikre dei bioøkonomiske næringsmåla.

St.meld.16 Forutsigbar og miljømessig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett foreslår en ny forvaltningsmodell for oppdrettsnæringa med innføring av miljøindikatorar, der kysten skal delast inn i produksjonsområder, eller geografiske områder der miljøpåverknaden kan målast. For å imøtekomme dei varsla produksjonsområda, vil Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane forvalta 2 heile soner og det meste av produksjonen i den sørlegaste sona.

Følgjande forvaltningsoppgåver innan akvakultur kan overførast til regional folkevalt nivå:

- Fylkesmannen si miljøvernavdeling. Fylkesmannen handsamar søknader etter forureiningslova og vurderer dei etter naturvern-, friluftsliv-, vilt-, lakse- og innlandsfiskeinteresser, og naturmangfaldlova.
- NVE. NVE handsamar/vurderer søknader etter Vassressurslova.
- Fiskeridirektoratet sine regionkontor. Fiskeridirektoratet vurderer søknader i høve til konsekvensar for tradisjonell fiskeriverksemd.
- Nærings- og Fiskeridepartementet. NFD handamar søknader til dyrking av makroalgar.
- Kystverket. Kystverket handsamar søknader etter hamne- og farvasslova.
- Sterkare føringar i samband med kommunanes planlegging i sjø
- Fiskeridirektoratet nasjonalt. For desse vedtaka er NFD klageinstans. Det er uheldig. Fiskeridirektoratet handsamar søknader om matfisk av laks og aure til særlege formål. I tillegg må mynde til å gje dispensasjon frå tildelingsforskriftene delegerast til fylkeskommunane. Tildeling av ny produksjonskapasitet.

Det er fylkesrådmannen si oppfatning at dette vil kunne bidra til mindre tidsbruk og meir heilskapeleg forvaltning. Dette vil føre til at talet på sektorar som er involvert i saksbehandlinga blir vesentleg redusert, og muligheita til å ta avgjerder i eit heilskapsperspektiv blir større. I tillegg til overføring av mynde frå statlige etatar til regionalt folkevalt nivå, må det også overførast ressursar og kompetanse som i dag ligger til fylkesmennene, NVE og Fiskeridirektoratet.

Mattilsynets myndigheit etter matlova og dyrevelferdslova vil ein ikkje overføre i denne omgang.